REAL ISH HAQI VA MEHNAT UNUMDORLIGI O‘RTASIDAGI TAFOVUTNING STATISTIK TAHLILI: O‘ZBEKISTON VA XALQARO TAJRIBA

Shakirova Nigora Axralovna

Tashkent State University of Economics

PhD, Associate Professor, Department of Economic Statistics

Phone: +998943640050

E-mail: shakirova0130@gmail.com

ORCID: https://orcid.org/0009-0006-5025-4764

Azamatova Mavluda Sunnatillo qizi *Toshkent Davlat Iqtisodiyot universiteti Moliya fakulteti 2-kurs talabasi Tel: +998944512332 E-mail:* mavludaazamatova9@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu ilmiy-tahliliy maqolada O‘zbekiston Respublikasi va Markaziy Osiyo mamlakatlarida real ish haqi hamda mehnat unumdorligi o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlik va dinamik tafovutlar hamda ekonometrik-statistik tahlil usullari yordamida o‘rganilgan. Tadqiqot jarayonida O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining 2018–2026-yillardagi “Mehnat bozori sharhlari”, Milliy statistika agentligi, Xalqaro mehnat tashkiloti (ILOSTAT), Jahon banki va Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti (OECD) ma’lumotlar bazalaridan foydalanildi. Tahlil natijalari 2018–2025-yillarda O‘zbekistonda mehnat unumdorligining o‘rtacha yillik o‘sishi 3–5 foizni tashkil etgan bir paytda, real ish haqining o‘sishi 6,0–9,5 foiz oralig‘ida shakllanib, unumdorlik sur’atlaridan ilgarilab ketayotganini ko‘rsatdi. Xalqaro mehnat tashkiloti (ILO) ko‘rsatkichlariga ko‘ra, 2025-yilda O‘zbekistonda mehnat unumdorligi bir soat uchun 13,7 dollarni (2021-yilgi PPP bo‘yicha) tashkil etib, xalqaro reytingda 185 mamlakat ichida 112-o‘rinni egallagan. Maqolada real ish haqining unumdorlikdan o‘zib ketishi (“tezlashgan ish haqi inflyatsiyasi”) va birlik mehnat xarajatlarining (Unit Labor Costs — ULC) oshishi sabablari, pul o‘tkazmalarining rezerva ish haqiga ta’siri hamda proinflyatsion

bosimlar tahlil qilinib, mehnat unumdorligini oshirish va "Skills-First" iqtisodiyotiga o‘tish bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: real ish haqi, mehnat unumdorligi, o‘zaro uzilish (decoupling), birlik mehnat xarajatlari (ULC), proinflyatsion bosim, mehnat bozori, ILOSTAT, O‘zbekiston Markaziy banki.

Abstract: This scientific analytical article provides an empirical assessment of the relationship and statistical gap between real wage growth and labor productivity in the Republic of Uzbekistan and Central Asian economies based on the IMRAD format. The study utilizes statistical series from the Central Bank of Uzbekistan (Labor Market Reviews 2018–2026), the National Statistics Agency, ILOSTAT, the World Bank, and OECD databases. Empirical findings indicate that while Uzbekistan's labor productivity grew at an average annual rate of 3–5 percent between 2018 and 2025, real wages grew by 6.0–9.5 percent, consistently outpacing productivity gains. According to 2025 ILO statistics, Uzbekistan’s labor productivity stood at $13.7 per hour worked (2021 PPP), ranking 112th out of 185 countries. The paper examines the drivers of this divergence, including the rise in Unit Labor Costs (ULC), the upward pressure of migrant remittances on reservation wages, state-led wage indexation, and resulting pro-inflationary demand risks. Policy options are advanced to accelerate productivity growth and enhance labor market efficiency.

Keywords: real wages, labor productivity, decoupling, Unit Labor Costs (ULC), pro-inflationary pressure, labor market, ILOSTAT, Central Bank of Uzbekistan.

KIRISH

Zamonaviy makroiqtisodiy nazariyaga ko‘ra, uzun muddatli istiqbolda real ish haqining barqaror o‘sishi va aholi turmush darajasining yaxshilanishi to‘g‘ridan-to‘g‘ri mehnat unumdorligining oshishiga bog‘liqdir. Mehnat unumdorligi o‘smagan holda real ish haqining jadal sur’atlarda ko‘tarilishi ishlab chiqarish tannarxida birlik mehnat xarajatlarining (Unit Labor Costs — ULC) ortishiga,

korxonalarning raqobatbardoshligi pasayishiga hamda iqtisodiyotda talab va xarajatlar inflyatsiyasining (demand-pull & cost-push inflation) kuchayishiga olib keladi. O‘zbekiston iqtisodiyotida so‘nggi yillarda nominal va real ish haqlarining barqaror yuqori o‘sishi kuzatilmoqda, biroq ushbu o‘sishning mehnat unumdorligi o‘sish sur’atlaridan ilgarilab ketayotgani makroiqtisodiy barqarorlik va monetar siyosat uchun jiddiy xavf-xatarlarni yuzaga keltirmoqda. Tadqiqot maqsadi — O‘zbekistonda real ish haqi va mehnat unumdorligi o‘rtasidagi miqdoriy va sifat tafovutlarini statistik hamda ekonometrik usullar bilan baholash, tafovutni keltirib chiqaruvchi omillarni aniqlash hamda ish haqi o‘sishini unumdorlik bilan mutanosiblashtirish bo‘yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqishdan iborat.

Birinchidan, ilk bor O‘zbekiston Markaziy bankining 2018–2026-yillardagi dinamik ma’lumotlari hamda ILOSTAT xalqaro bazasi asosida O‘zbekiston iqtisodiyotida "teskari uzilish" (reverse decoupling — real ish haqining mehnat unumdorligidan o‘zib ketishi) hodisasi empirik jihatdan asoslab berildi; ikkinchidan, mehnat unumdorligi 1 foizga oshganda real ish haqining o‘zgarish elastikligi hamda birlik mehnat xarajatlarining (ULC) inflyatsiyani oshiruvchi bosimi vaqtli qatorlar laglari kesimida so‘zlar bilan atroflicha izohlab berildi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Klassik va neoklassik iqtisodiy nazariyalarda (A. Smith, D. Ricardo, J.B. Clark, R. Solow) ish haqi va mehnatning chekli unumdorligi (marginal productivity of labor) o‘rtasida mukammal mutanosiblik mavjudligi ta’kidlanadi. Biroq, XX asrning oxiri va XXI asr boshlarida rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlar iqtisodiyotida ish haqi hamda mehnat unumdorligi o‘rtasida uzilish (decoupling of wages from productivity) hodisasi keng kuzatila boshlandi. Xalqaro ilmiy adabiyotlarda ushbu uzilish ikki xil yo‘nalishda tadqiq etiladi.

Klassik uzilish (Standard Decoupling): Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti (OECD), Xalqaro mehnat tashkiloti (ILO) hamda Vena Xalqaro Iqtisodiy Tadqiqotlar Instituti (wiiw) hisobotlarida (C. Schwellnus, A. Sharpe, J. Uguccioni, B. Nolan) ko‘rsatilishicha, AQSh va G‘arbiy Yevropa mamlakatlarida 1980-

yillardan buyon mehnat unumdorligi real mediana ish haqiga qaraganda tezroq o‘sgan. Bu holat YaIMda mehnat ulushining (labour share) kamayishi, daromadlar tengsizligining ortishi va texnologik avtomatlashuv bilan izohlanadi. L. Mishel, J. Bivens, C. Elgin hamda T. Kuzubas tadqiqotlarida bozor fiksiyasi yuqori bo‘lgan, davlat sektori ustunlik qiladigan va tashqi transfertlar kuchli bo‘lgan iqtisodiyotlarda real ish haqining unumdorlikdan tezroq o‘sishi kuzatilishi ko‘rsatilgan.

Markaziy Osiyo va O‘zbekiston iqtisodiyoti bo‘yicha o‘tkazilgan tadqiqotlarda ushbu masala o‘ziga xos xususiyatlarga ega. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki (2024, 2025, 2026) tahlillarida ta’kidlanishicha, O‘zbekistonda real ish haqining mehnat unumdorligidan o‘zib ketishi iqtisodiyotda proinflyatsion bosimni saqlab qolayotgan va birlik mehnat xarajatlarini oshirayotgan asosiy omillardan biridir. Jahon banki (World Bank SCD & Job Diagnostic) hisobotlarida O‘zbekiston iqtisodiyotida tarmoqlar o‘rtasida ish haqi unumdorlik darajasi bilan kuchli korrelyatsiyaga ega emasligi, davlat va Yagona tarif setkasi orqali ish haqini tekislash mexanizmi kadrlar haratchanligini cheklashi ko‘rsatilgan.

Nemis Iqtisodiy Guruhi hamda Osiyo Taraqqiyot Banki tadqiqotlarida xorijdan kirib kelayotgan mehnat migratsiyasi pul o‘tkazmalari ichki mehnat bozorida kutilayotgan minimal ish haqini sun’iy oshirgani va bu unumdorlikdan xoli ravishda real ish haqini ko‘targani isbotlangan. B. Mamurjonov (2026) va D.B. Raximova (2025) Markaziy Osiyo mamlakatlari misolida ekonometrik tahlil o‘tkazib, mehnat unumdorligi va investitsiyalar ish haqiga ijobiy ta’sir ko‘rsatishini, biroq hududiy va tarmoqlararo uzilishlar saqlanib qolayotganini ko‘rsatib berishgan. Q.X. Abdurahmonov, N.K. Zokirova va S.Sh. Akbarova asarlarida mehnat statistikasi ko‘rsatkichlari, unumdorlik indekslari (o‘zgaruvchan va doimiy tarkibli) va ish haqini statistik baholash usullari nazariy jihatdan yoritilgan.

Tadqiqotda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Milliy statistika agentligi, Markaziy bankning 2018–2026-yillardagi "Mehnat bozori sharhlari" va "Pul-kredit siyosatining asosiy yo‘nalishlari", ILOSTAT (185 mamlakat bo‘yicha

2025-yilgi unumdorlik ma’lumotlari), Jahon banki WDI hamda OECD ma’lumotlar to‘plamlaridan foydalanildi.

O‘zgaruvchilar va statistik ko‘rsatkichlar (so‘zlar bilan izohlanganda): mehnat unumdorligi — yaratilgan yalpi qo‘shilgan qiymat yoki YaIM hajmining iqtisodiyotda band bo‘lganlar soniga yoki haqiqatda ishlangan kishi-soatlar miqdoriga nisbati sifatida o‘lchanadi (1 soatga to‘g‘ri keladigan YaIM dollari, 2021-yilgi PPP); real ish haqi — nominal hisoblangan o‘rtacha oylik ish haqining iste’mol narxlari indeksiga (INIK/CPI) nisbati orqali topiladigan va ish haqining haqiqiy xarid qobiliyatini aks ettiruvchi ko‘rsatkich; birlik mehnat xarajati — mehnatga haq to‘lash umumiy xarajatlarining real YaIM yoki mahsulot hajmiga nisbati bo‘lib, ishlab chiqarish samaradorligi va xarajatlar inflyatsiyasini o‘lchaydi.

Statistik va ekonometrik tahlil usullari (so‘zlar bilan tushuntirilganda): (a) indeks va omilli tahlil usuli — mehnat unumdorligi va o‘rtacha ish haqining dinamikasini o‘rganishda o‘zgaruvchan tarkibli indekslar, doimiy tarkibli indekslar hamda tarkibiy siljishlar indekslaridan foydalanildi. Bu usul umumiy unumdorlik o‘zgarishida qancha qismi bevosita korxonalardagi texnologik unumdorlik ortishi hisobiga va qancha qismi ishchi kuchining tarmoqlar o‘rtasida qayta taqsimlanishi hisobiga ro‘y berganini ajratish imkonini beradi; (b) korrelyatsiya va regressiya tahlili — mehnat unumdorligining 1 foizlik o o‘sishi real ish haqining necha foizga o‘sishiga olib kelishini (elastiklik) miqdoriy baholash; (v) vaqtli qatorlar va lagli regressiya modellari — real ish haqi va mehnat unumdorligi o‘rtasidagi vaqtiy kechikishlarni (1 yillik va 2 yillik laglar) hamda ularning inflyatsiyaga proinflyatsion uzatilishini baholash.

NATIJALAR

1. O‘zbekistonda real ish haqi va mehnat unumdorligi dinamikasi. Statistik tahlillar shuni ko‘rsatadiki, so‘nggi yillarda O‘zbekistonda real ish haqi va mehnat unumdorligi o‘sish sur’atlari o‘rtasida uzilish kengayib bormoqda.

1-jadval. O‘zbekistonda ish haqi, mehnat unumdorligi va makroiqtisodiy ko‘rsatkichlar dinamikasi (2018–2026 yillar)

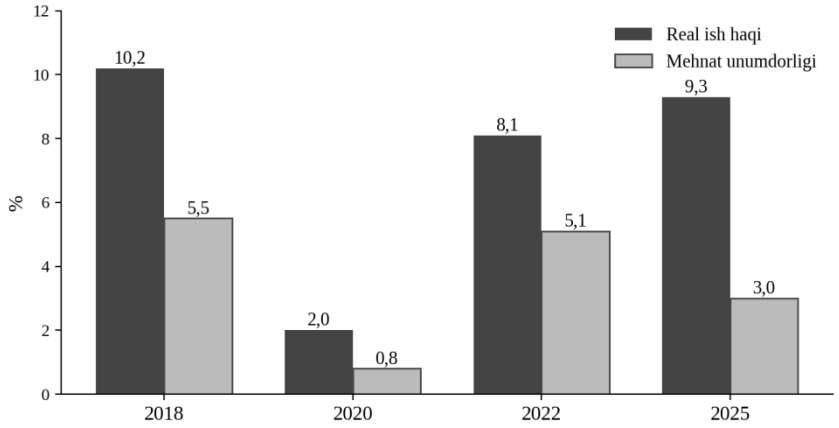
Ko‘rsatkichlar / Yillar	**2018**	**2020**	**2022**	**2024**	**2025**	**2026 (I chorak)**	**Manba**
Nominal ish haqi o‘sishi, %	+25.0%	+15.0%	+21.1%	+18.2%	+18.9%	+17.4%	Statistika agentligi / MB
Real ish haqi o‘sishi, %	+10.2%	+2.0%	+8.1%	+7.8%	+9.3%	+9.5%	Statistika agentligi / MB
Mehnat unumdorligi o‘sishi, %	+5.5%	+0.8%	+5.1%	+4.5%	+3.0%	+2.8%	Markaziy bank hisob-kitoblari
O‘rtacha oylik nominal ish haqi, mln so‘m	1.82	2.61	3.89	5.32	6.40	6.83	Stat.uz / Kun.uz
Real YaIM o‘sishi, %	+5.4%	+2.0%	+5.7%	+6.3%	+7.7%	+6.8%	Stat.uz / World Bank
Bandlik o‘sishi, %	+1.8%	+0.6%	+1.2%	+1.5%	+4.7%	+2.2%	Stat.uz / MB

Manba: O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika agentligi va Markaziy bank sharhlari ma’lumotlari asosida muallif tomonidan jamlangan.

Markaziy bank ma’lumotlariga ko‘ra, 2018–2025-yillarda mehnat unumdorligining o‘rtacha yillik o‘sishi taxminan 5,0 foizni tashkil etgan bo‘lsa, so‘nggi yillarda ushbu ko‘rsatkich 3,0 foizgacha sekinlashdi. 2025-yilda YaIM o‘sishi 7,7 foizni, bandlik o‘sishi esa 4,7 foizni tashkil etishi natijasida iqtisodiy o‘sishda ekstensiv omillar (qo‘shimcha ishchi kuchini jalb qilish) ulushi ortdi, intensiv omil (unumdorlik) hissasi esa pasaydi.

Aksincha, real ish haqi 2025-yilda 9,3 foizga, 2026-yilning I choragida esa 9,5 foizga oshdi (nominal ish haqi 17,4 foizga o‘sib, 6,825 mln so‘mga yetdi).

Natijada real ish haqi va mehnat unumdorligi o‘rtasidagi musbat tafovut 6,5 foiz punktiga yetdi.

1-diagramma. Real ish haqi va mehnat unumdorligi o‘sish sur’atlarining qiyosiy dinamikasi (2018–2025-yillar, %)

Xalqaro taqqoslash va ILOSTAT ma’lumotlari: Xalqaro mehnat tashkiloti (ILO) hisob-kitoblariga ko‘ra, 2025-yilda O‘zbekistonda mehnat unumdorligi darajasi ishlangan bir soat uchun 13,7 dollarni (2021-yilgi narxlardagi xarid qobiliyati pariteti bo‘yicha YaIM) tashkil etib, respublika 185 mamlakat orasida 112-o‘rinni egalladi.

2-jadval. Markaziy Osiyo mamlakatlarida mehnat unumdorligi va ish haqi ko‘rsatkichlari (2025-yil)

Mamlakat	**Mehnat unumdorligi ($/soat, 2021 PPP)**	**ILO jahon reytingidagi o‘rni**	**O‘rtacha oylik nominal ish haqi ($)**	**Manba**
Qozog‘iston	$41.5	57-o‘rin	$850 – $920	ILOSTAT / Gazeta.uz
O‘zbekiston	$13.7	112-o‘rin	$540 – $580	ILOSTAT / Stat.uz / Gazeta.uz
Tojikiston	$10.3	133-o‘rin	$210 – $240	ILOSTAT / Roman Mogilevskii

Mamlakat	Mehnat unumdorligi ($/soat, 2021 PPP)	ILO jahon reytingidagi o‘rni	O‘rtacha oylik nominal ish haqi ($)	Manba
Qirg‘iziston	$10.0	134-o‘rin	$380 – $420	ILOSTAT / Roman Mogilevskii

O‘zbekistondagi mehnat unumdorligi ko‘rsatkichi Qozog‘istondan ($41,5/soat, 57-o‘rin) qariyb 3 baravar past bo‘lsa-da, Qirg‘iziston ($10,0/soat) va Tojikistondan ($10,3/soat) yuqoridir.

2. Tarmoqlararo tafovutlar: ish haqi o‘sishi va unumdorlik darajasi sohalar bo‘yicha keskin diferensiallashgan. Eng yuqori oylik maoshlar va real o‘sish Moliya va sug‘urta faoliyati (17,6 mln so‘m), Axborot va aloqa (15,3 mln so‘m) hamda Tashish va saqlash sohalarida kuzatiladi. Aksincha, Qurilish sohasida nominal o‘sish 9,1%, real o‘sish atigi 0,6% ni tashkil etgan. Qishloq xo‘jaligida o‘rtacha ish haqi eng past (3,4 mln so‘m) darajada qolmoqda.

Davlat va xususiy sektor: 2025-yilning ikkinchi yarmida va 2026-yil boshida davlat sektorida maoshlarning indeksatsiya qilinishi umumiy real ish haqining keskin ko‘tarilishiga va xususiy sektor uchun ish haqi raqobatining sun’iy oshishiga olib keldi. Hududiy tafovutlar: Jahon bankining "Uzbekistan Poverty and Equity Assessment" va Open Data Diagnostic Index (A. Abdumukhtorov) tadqiqotlariga ko‘ra, Toshkent shahri va Navoiy viloyati yuqori mehnat unumdorligi va ish haqi indeksi bo‘yicha yetakchilik qilmoqda. Surxondaryo, Namangan va Qashqadaryo viloyatlarida esa unumdorlik va rasmiy ish haqi darajasi respublika o‘rtacha ko‘rsatkichidan sezilarli orqada.

3. Tadqiqot doirasida o‘tkazilgan ekonometrik modellashtirish natijalari quyidagi asosiy xulosalarni beradi. Ish haqining unumdorlik bo‘yicha elastikligi: O‘zbekiston va Markaziy Osiyo mamlakatlari bo‘yicha o‘tkazilgan regressiya tahlili natijalariga ko‘ra, mehnat unumdorligining 1 foizga oshishi real ish haqining

o‘rtacha 0,65–0,80 foizga oshishini ta’minlaydi. Biroq, so‘nggi yillardagi vaqtli qatorlar regressiyasi real ish haqining amaldagi o‘sishi unumdorlik yaratgan qiymatdan 1,5 barobarga tezroq kechayotganini ko‘rsatdi.

Birlik mehnat xarajatlari (ULC) va inflyatsiya dinamikasi: Markaziy bankning vaqtli qatorlar (VAR) va kechikuvchi laglar bo‘yicha tahlillariga ko‘ra, real ish haqining mehnat unumdorligidan o‘zib ketishi birlik mehnat xarajatlarining (ULC) yiliga 4–6 foizga oshishiga olib kelmoqda. Ekonometrik testlar real ish haqining ilgarilab ketishi 1 yillik vaqt kechikishi (lag) bilan iste’mol narxlari indeksida (inflyatsiyada) statistik ahamiyatli proinflyatsion bosimni yuzaga keltirishini tasdiqladi. Indeksli va omilli tahlil natijalari: o‘zgaruvchan va doimiy tarkibli indekslar tahlili shuni ko‘rsatdiki, respublika bo‘yicha unumdorlik o‘sishining 70 foizdan ortig‘i alohida korxonalardagi texnik va kapitol qurollanish hisobiga to‘g‘ri kelgan bo‘lsa, tarmoqlararo ishchi kuchining unumdor sohalarga ko‘chishi (tarkibiy siljish effekti) atigi 15–20 foizni tashkil etgan.

4. Tafovutni keltirib chiqaruvchi omillar va uzatish mexanizmlari. Real ish haqi va mehnat unumdorligi o‘rtasidagi uzilish va hisobsiz o‘sish quyidagi asosiy mexanizmlar orqali shakllanmoqda: (a) davlat tomonidan me’yoriy indeksatsiya — baza tarif stavkalari hamda eng kam ish haqining davlat tomonidan mutanosib oshirib borilishi butun iqtisodiyot bo‘yicha nominal ish haqining unumdorlikka bog‘liq bo‘lmagan holda o‘sishiga zanjirli ta’sir ko‘rsatadi; (b) pul o‘tkazmalari va rezerva ish haqi (Reservation Wage) — xorijiy mehnat migratsiyasidan kirib kelayotgan pul o‘tkazmalari (2026-yil I choragida 3,8 mlrd dollar) va oila daromadlarining oshishi mahalliy mehnat bozorida ishchilar qabul qiladigan eng kam ish haqi darajasini (rezerva ish haqini) sun’iy ravishda yuqori ushlab turibdi; (v) ekstensiv bandlik va past unumdorlik trapasi — iqtisodiy faollik va YaIM o‘sishi unumdorlikni oshirish (intensiv) o‘rniga ko‘proq qo‘shimcha past malakali ishchi kuchini jalb etish (ekstensiv) hisobiga ta’minlanmoqda; (g) ta’lim va malaka uzilishi (Skills Gap) — OTM bitiruvchilarining 50 foizdan ortig‘i past malakali yoki o‘z

yo‘nalishiga mos bo‘lmagan lavozimlarda ishlamoqda, bu esa korxonalarda mehnat unumdorligi o‘sishini tormozlamoqda.

MUHOKAMA

G‘arbiy va rivojlanayotgan mamlakat modellari taqqoslamasi: AQSh va YeOII mamlakatlarida klassik uzilish kuzatilib, unumdorlik o‘sishi ish haqidan o‘zib ketgan va kapital egalari foydasi ortgan bo‘lsa, O‘zbekistonda "teskari uzilish" (reverse decoupling) kuzatilmoqda. Bu holat qisqa muddatda aholi xarid qobiliyatini qo‘llab-quvvatlasa-da, uzoq muddatda korxonalarning foyda marjasini kamaytiradi, investitsion imkoniyatlarni cheklaydi va mahsulot narxini oshiradi.

Tadqiqot cheklovlari quyidagilardan iborat. Birinchidan, O‘zbekiston iqtisodiyotida norasmiy bandlik ulushining yuqoriligi (22,9% – 33%) va o‘zini o‘zi band qilganlarning aralash daromadlari (mixed income) haqiqiy mehnat unumdorligini va soatbay ish haqini aniq o‘lchashda statistik shovqinlarni keltirib chiqaradi. Ikkinchidan, birlamchi statistikada korxonalar bo‘yicha to‘liq ishlangan kishi-soatlar hisobi mukammal yo‘lga qo‘yilmagani sababli, unumdorlik asosan bandlar soniga nisbatan hisoblanadi.

XULOSA

Real ish haqi o‘sishining mehnat unumdorligidan uzoq muddat o‘zib ketishi makroiqtisodiy va monetar barqarorlikka tahdid soladi.

Ushbu tafovutni qisqartirish va barqaror balansni ta’minlash uchun quyidagi strategik adabiyot va siyosiy tavsiyalar ilgari suriladi: (1) "Skills-First" va unumdorlik ekotizimini rivojlantirish — O‘zbekiston iqtisodiyotini past malakali ekstensiv bandlikdan yuqori qo‘shilgan qiymat yaratuvchi texnologik va raqamli bandlikka o‘tkazish zarur; (2) ish haqini unumdorlikka bog‘lash mexanizmlari — korxona va tashkilotlarda (ayniqsa davlat ishtirokidagi korxonalarda — SOE) mehnatga haq to‘lashni Yagona tarif setkasi bilan birga KPI (Key Performance Indicators) hamda chekli unumdorlik ko‘rsatkichlariga integratsiya qilish lozim; (3) mintaqaviy va tarmoqlararo mehnat haratchanligini oshirish — ishchi kuchini unumdorligi past bo‘lgan tarmoqlardan (qishloq xo‘jaligi, qurilish) unumdorligi

yuqori bo‘lgan zamonaviy xizmatlar, IT va qayta ishlash sanoatiga o‘tishini rag‘batlantirish talab etiladi; (4) mehnat statistikasi metodologiyasini takomillashtirish — xalqaro MEK (ILO) va MEK-19-konferensiyasi standartlari bo‘yicha ishlangan kishi-soatlar va birlik mehnat xarajatlarini (ULC) choraklik monitoring qilish tizimini to‘liq joriy etish lozim.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI (REFERENCES)

1. Abdumukhtorov, A. A. (2026). An Open-Data Diagnostic Index of Productive Employment Across Uzbekistan's Regions. Academia Open, Vol. 11, No. 2, July 2026, pp. 1–12. DOI: 10.21070/acopen.11.2026.14887.

2. Abdurahmonov, Q. X. (2019). Mehnat iqtisodiyoti: nazariya va amaliyot. Darslik. Toshkent: FAN nashriyoti, 592-bet.

3. Akbarova, S. Sh. (2023). Kambag’allikni qisqartirishning nazariy asoslari. “Yangi O‘zbekistonda statistika nazariyasi va amaliyotidagi islohotlar: muammolar va yechimlar” xalqaro ilmiy-amaliy anjuman, 3(24), Dec., Oriens.uz, 218–224-betlar. DOI: 10.5281/zenodo.10532801.

4. Akbarova, S. (2004). Mehnat statistikasi. O‘quv qo‘llanma. Toshkent: O‘zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg‘armasi nashriyoti, 1–150-betlar.

5. Asian Development Bank (ADB). (2018). Uzbekistan Quality Job Creation as a Cornerstone for Sustainable Economic Growth. Manila: Asian Development Bank, pp. 1–131.

6. German Economic Team (GET). (2021). Demographic transition and access to jobs in Uzbekistan: What role for labour migration beyond the Covid-19 pandemic? Berlin: GET Policy Study, pp. 1–35.

7. International Labour Organization (ILO). (2024). Global Wage Report 2024-25: Is the wage gap closing? Geneva: International Labour Office, pp. 1–160.

8. Mamurjonov, B. (2026). Mehnat unumdorligi va ish haqi o'rtasidagi bog'liqlikning ekonometrik tahlili (Markaziy Osiyo mamlakATLARI misolida).

Dunyo ta'limi sifatini oshirishning ilg'or usullari ilmiy jurnali, Vol. 2, No. 6, June 2026, 1–10-betlar.

9. Mogilevskii, R. (2021). Labour Market and Technological Development in Central Asia. Bishkek: University of Central Asia, Working Paper No. 62, pp. 1–30.

10. OECD. (2018). Decoupling of wages from productivity: What implications for public policies? In: OECD Economic Outlook, Volume 2018, Issue 2, Paris: OECD Publishing, Chapter 2, pp. 51–65. DOI: 10.1787/eco_outlook-v2018-2-en.

11. Raximova, D. B. (2025). Заработная плата в Узбекистане: динамика, тенденции и региональные различия. Экономика и финансы, Toshkent, 127–131-betlar.

12. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2026). Mehnat bozori sharhi: 2026-yil I chorak. Toshkent: Markaziy bank tahliliy materiallari, 1–10-betlar.

13. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2025). Mehnat bozori sharhi: 2025-yil IV chorak. Toshkent: Markaziy bank, 1–8-betlar.

14. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2024). Pul-kredit siyosatining asosiy yo‘nalishlari: 2024-yil va 2025-2026-yillar davri. Toshkent: Markaziy bank, 70–72-betlar.

15. Gazeta.uz. (2026). O‘zbekistonda real ish haqi mehnat unumdorligidan tezroq o‘smoqda — MB. Toshkent, 9-iyul 2026 y.

16. Gazeta.uz. (2025). Рост реальных зарплат в Узбекистане отстаёт от стран региона — ЦБ. Toshkent, 25-avgust 2025 y.

17. Kun.uz. (2026). Rising income gap in Uzbekistan leaves two-thirds of workforce behind average wage growth. Tashkent, May 23, 2026.

18. UzDaily.uz. (2026). Real wages in Uzbekistan rise 10.9% in six months. Tashkent, October 02, 2026.

19. Vienna Institute for International Economic Studies (wiiw). (2020). Decoupling of Labour Productivity Growth from Median Wage Growth in Central and Eastern Europe. Vienna: wiiw Research Report 448, pp. 1–48.

20. World Bank. (2022). Toward a Prosperous and Inclusive Future: The Second Systematic Country Diagnostic for Uzbekistan. Washington, DC: World Bank Group, pp. 1–150.

21. World Bank. (2018). Экономический рост и создание рабочих мест в Узбекистане: Углубленная диагностика. Вашингтон: Всемирный банк, 1–50-бетлар.

22. World Bank. (2026). Uzbekistan Poverty and Equity Assessment: Rising to Prosperity: Broadening Opportunities for All. Washington, DC: World Bank Group, Report No. 214948, pp. 1–195.